

У2
Д72

ван
графы

сонячны
фенікс

Іван
драч

сонячний
фенікс

Вірші
Драматична поема

У 2
Д 72

Д $\frac{70403-122}{M228(04)-78}$ 63-78

© Видавництво — «Молодь», 1978

Слово про Партію

*Коли, голодні і холодні,
Коли в нещадному бою
Звелись ми на краю безодні,
Самої смерті на краю —
Я знаю Партію мою!*

*Коли в натхненні, дерзновенні
Вперед підносить руку Ленін —
Десницю правди впізнаю.
Вона ясних зірок сягає,
Вона на пульс віків лягає —
Я бачу Партію мою!*

*Коли життя моє світає,
Мов цвіт черемхи у маю,
І сонце крила розгортає
Над шалом літ, над дивом таєм —
Я ж працю в сонце розів'ю,
Я вірю в Партію мою!*

*Я — крапелька в океані —
Здіймаю крила океанні
І недруга навідліг б'ю
В його вертке лице лисиче,
Коли вона до бою кличе —
Я чую Партію мою!*

*Коли уже весь світ на грані
В ракет осиному рою
Й немає місця солов'ю,
Щоб вибухнути на світанні,—
Я зупиню цей світ на грані,
Я Землю захищу свою!*

*У солов'їному краю
Я чую Партію мою,
Я вірю в Партію мою!..*

сонячний
фенікс

Чому ти, серце, все болиш частіш?
Пора б тобі вже бути бронзовіш,
А ти кипиш, од муки розпанахане,
Вогонь горить буйніш — не тихне і не тахне.
Я чую, як в мені у золотім вогні
Жар-птиця фенікс зводиться на дні,
Як бавить пір'я, як поводить оком
І в кожні пологи разить електрошоком.
До краю розшматовує істоту,
Буденну і тверду мою достоту,
Доценту вимордовує, розкраює,
Жахає пеклом, де там к бісу раєм!
Злітає, мов з гнізда, ламає жахно ребра,
Душі бездушно полишає жебра,
Із лютістю нещадною мене
Лиш попелом на сторони війне
І геть злітає горда — неймовір'я, —
Мені перо лишивши, мале пір'я,
Яким пишу про клекіт сонця спомин,
Весь знищений і чорний — в сажі комин!
Я довго гою свої дивні рани,
Все кутаю в канупери й катрани,
Закаююсь горіти в тому грищі,
Ледь зводжуся на власнім попелищі!
Аж чую — знов! Знов золоте пташатко
Мене жахає вогняним початком,
В'є фенікс знову золоте гніздів'я,
Меча загнавши в душу по руків'я!..

*Лист до калини, залишеної на
рідному лузі в Теліжинцях*

Все більше нікому писать мені листи.
Залишилась, калино, тільки ти.
Вже ось і тітка, як остання гілка,
Геть одчахнулась з нашого причілка
І листя скинула на молоду траву.
Калино, ти живи! Вві сні і наяву
Приходжу я до тебе, прилітаю
З-за Єнісею, Вісли, з-за Дунаю,
І рідною матусею зову,
І падаю в пахучу мураву,
І до колін солоних припадаю,
І в щасті непоганьбленім ридаю,
Бо корінь мій дитинний — тільки ти.
Все більше нікому писать мені листи.
Листом відповідай. Листком багряноцвітим.
І пелюстковим шалом біловітим,
І кетягом вогненного литва,
Що клетотом незрадним ти жива.
На всі вітри мені відповідай —
На Єнісей, на Віслу, на Дунай
За бабу Танасину й за Килину
Відповідай, відповідай, калино, —
Вони, твоїм корінням розігріті,
Сидять на призьбі вже на тому світі.
Десь біля них там курять самосад
Мої дядьки, що не прийдуть назад,
Що їх взяли негоди і бої
У лютій, у жорстокій крутії.
Пиши за них. Відповідай суцвіттям,
Яке даєш весною їхнім дітям,
Щоб їхні внуки вже в коліні третім

Вітали їх суцвіттям на портреті.
Калино, напиши мені про все,
Як твої роси Рось мені несе
І як твоє коріння калинове
Напоює моє пагілля нове —
Твою росу несе мені Дніпро,
У кров твою вмочаю я перо,
Пишу твоєю і своєю кров'ю,
Тож будь мені, калино, при здоров'ю,
Калинолистом ти відповідай
На Прип'ять, на Севан і на Алтай,
Куди мій кінь крилатий поспіша.
Ти — совісте моя, моя душа.
Пиши мені, калино, будь здорова,
Ніколи не продам тебе на дрова,
За цілий світ, за весь світ не продам,
Тож клетоти назустріч всім вітрам,
Тож крила підіймай свої тугії
Безсмертним цвітом правди і надії!

Кайсинові Кулієву

Найвища гора над Дніпром — Чернеча,
Про це знає й найменша малеча.
Ти поранений був саме тут.
Скільки маків, любистків і рут
Гонить кров твою в тілі зеленім
На слідочку твоїм на черленім!

Про це знає вечірня зоря,
Що зіходить з-під брів Кобзаря.
Про це знають. А нині мені
У балкарській твоїй стороні,
Де туманів завис обрус,
Маршрут стелеться на Ельбрус.
Ти на відстані серця. Ти є.
Я вдивляюсь в обличчя твоє,
Твердо креслене стриманим шалом,
Ніжно різьблене чесним кинджалом.
Провідник ти. Ведеш мене вгору
Крізь ущелин вертку непокору,
Щоб вершин я твоїх пригубив,
Щоб я лезом Кавказу різьбив
Дух твій гордий. Снігів палахтінь.
Тінь тече і впадає у тінь
З неймовірним, і лютим, і щедрим розгоном.
Б'ють вершини у вічі джерельним озоном,
Свою сповідь ти жартами б'єш,
Щедру руку мені подаєш.
Прикипіти навіки мені
У твоїй у Чегемській у щелині!
Що сказати мені Кайсинові,
Що сказати Кайсину синові,

Бо я сином йому — літами...
Над Ельбрусом ми пролітали,
І Ельбусу плечем Кайсин
Доторкався, як вірний син,
Пальцями гладив вічні сивини,
Летіли сторчма простопадні лавини,
Себе бачили ми внизу,
Майже поруч, ось тут поблизу,
І Кайсин до вікна приник,
І внизу йде Кайсин-провідник.
Так ми, крилені часом, добою,
Пролітали вгорі над собою,
І внизу, де дорога вертка,
Тінь ловили ми від літака,
Де, крилаті тугими крильми,
Ми летіли у небі людьми...
Прикипіти навіки мені
У твоїй у Чегемській у щелині!
І ти в небі, і ти на землі
Говорив мені речі незлі —
Свої тихі слова про Тараса.
Серцем дихала кожна фраза.
Про народ свій, про долю свою,
Як у смерті ти був на краю,
Як в напастях ти був загруз,
Як підвівся ти не випадковістю —
Світив гідністю рідний Ельбрус,
І Чернеча світилася совістю.
Так ми, крилені часом, добою,
Пролітали вгорі над собою.
А внизу клекотав і не гас
Вічно твій і Тарасів Кавказ.
На Ельбрус там ішли ми внизу,
Де заходило сонце в сльозу...
Прикипіти навіки мені
У твоїй у Чегемській у щелині!

Мадонна-стюардеса

— Тікай, — шепнули льотчики, — тікай! —
І стюардеса, збуджена украй,
Пробігла в хвіст крізь гвалт і маяту,
Чись дитя схопивши на льоту.

Пропали всі. З розбитого ж хвоста
Мадонна вийшла, строга і проста,
Скривавлена ішла крізь сто смертей,
Дитя з небес тулила до грудей.

Ще дівчина. Іще сама дитина.
Кирпатого вона тримала сина
І чула, як під синім піджаком
Нуртують юні груди молоком.

Ридала. Схлипувала. Їй здаля
З хрестом машину подала земля
В різдвяне планетарне торжество.
Та в дівчини було своє різдво.

Дід Любимененепокинь

Зачучверілий. Запліснявілий.
На хазяйстві одна коза,
І та на нього покрикує,
А худюща — сама сльоза.
Тримає на збитому прикорні
Дідову горду планиду,
Тримає планету на прикорні,
Тільки не подає виду.

Чого він по ночах нипає,
Тиняється все по узліссі,
Горобець у нього ночує,
За всім назирає у стрісі,
Собака був, розрахувався,
Перейшов на тверду зарплату,
Горобець-молодець доглядає
І козу, і діда, і хату.

Дід дивні трави назбирує,
Де правду кують зозулі,
Там вони родять зозулинець,
Великий такий, на півдулі.
Того й наука не відає,
Як зозулі зозулинець родять,
По те по зозулине зіллячко
Вночі молодиці приходять.

Щоб не назирила Текля,
Язиката така просторіка,
Беру ж таки не для кума,
А для свого ж беру чоловіка.

Дід корінця трохи вділить,
Трохи таки прибреше,
До нього, дивись, опівночі
Вже з піврайону чеше.

А вчора бачила Ганьку,
Оту, що вийшла за прокурора,
Йй-бо, несла цілу баньку,
Казала мені, що хвора.
Вона ще своєю спідницею
П'ятьох пужарних накриє,
А він уже, кажуть, підтоптаний,
«Харковом» голову бриє.

А дід щось товче у ступці,
Розводить на первакові,
Можна й на чистому спирті,
Де там — на буряковій.
Кажуть, Онассіс дізнався був,
Заслав сюди агентуру,
Та дід йому, хитра бісота,
Підсунув не ту мікстуру,

Чим підірвав у корені
Одну стратегічну нараду.
Дід вже пускає бісики,
Любисточок тре на церату:
— Якби Жакеліна приїхала —
Вділив би для молодиці,
А тому — то дідька лисого,
Не варт він моєї гузниці!

Вночі коло нашого діда
Машини дирчать, нівроку.
Напитувачі здалеку
Були, кажуть, з Владивостока,

Хотіли зозулинець виміняти
На, як його, — на женьшеня,
Та дід їм півпальця здачі —
Мала, каже, у вас кишеня.

Той дід тільки зверху пліснявий,
А так — багатий до сказу.
Не одну, кажуть, книжку має
І на хату, й на ошадкасу.
Не одна уже б молодиця
І козу б його подоїла,
Та тільки йому й горобцеві
Бабота ота без діла.

Бо там, аж на тому березі,
Бо там, аж на тому боці,
Живе кума його Текля
І діда не має ні в оці,
Не те що в своєму серці,
А навіть і не в печінці,
Як би ото вже годилося
Вічній сварливій жінці.
Вона три весілля справила —
Три рази була овдовіла.
У неї дітей і внуків,
Що пряжі у мотовила.
У кого бучні весілля,
У кого тяжкі похмілля —
Нічого не помагає
Чортове приворот-зілля!

Дід три війни з-за неї
Був конюхом на батареї,
Дід, було, так під'їхав,
Аж трісли попруги і шлеї,
Вона ж розбила макітру,

І плюнула проти вітру,
І, як гранату, шпурнула
Його сватацьку півлітру.

Землю змагають грози.
Шугають атомні птиці.
До смерті уже три чисниці,
А дід все грозить молодиці:
— Їй-богу, уже не витримаю,
Підсиплю їй чемериці!
За що ж це я через тебе
Ні разу весь вік не женився,
За що ж це я через тебе
Увесь на зозулинець звівся! —
Падають в приворот-зілля
Сльози тяжкі старечі,
Сльозами найкраще розводити
Зілля оте, до речі!

Грибна фантазія

Грибами так віє з лісу.
Такі вересневі світанки.
Підемо, мій сину, до лісу
Збирати консервні бляшанки.
Підемо на сунічні галявини
Збирати потрощену тару —
І достобіса у лісі
Знайдеться такого товару.
Підемо росу збивати,
Обтрушувати обніжки
Там, де від сироїжки
Лишилися ріжки та ніжки
І тільки пляшки розпиті,
Розбиті на сині друзки,
Ховаються під мухоморні
Модерні такі картузики.

Підемо, мій сину, до лісу
Збирати іржаве сміття
Між дротяного покрученого,
Поміж металевого віття.
Куди його діти, сину?
Берись-но ти за лопату.
«І ти берись за лопату.
Давай помагай мені, тату».
Скидай увесь цей непотріб,
Шпурляй його на дно ями.
Вибачся перед джмелями,
Що тут сновигають роями.
На тебе так хитро позирує
Граната якась незряча.

Скидай усе муштураччя,
Розпрокляте залізяччя.
Скидай туди танки й гранати,
Ракети скидай і бомби
У пащу імпровізованої,
У прірву цієї катакомби.
Немає заняття святішого —
У це я вірю достоту.
Покличем сюди усе людство
На цю благородну роботу
І атомний гриб закопаєм
В найглибшу нору-конуру,
А потім, мій сину, покличемо
Усю світову дітвору,
Будем з веселими зайцями
Збирати гарячі суніці,
І печериці нам винесуть
З печер своїх хитрі лисиці,
І полуниці в дзьобах нам
Носитимуть сиві птиці...
Аби оце тільки сталося,
Збулося оце аби!
Грибами так віє з лісу.
Людство, пішли по гриби!

На педагогічні теми

Чому ми нікчемні такі Песталоцці?
Чому я ридаю — сльоза кипить в оці,
Чому до паска я тягнусь рятівного,
Хоч знаю — о, як це потворно і вбого!
Чого це на друзки тріщать тарілки?
Та й в бога хтось наче покрав з-під руки
Й шпурляє на землю літаючі блюдця —
Чи там революція, чи там еволюція
Іде в педагогіці шалом реформи,
І космос розгойдують шквали і шторми?!
Ми ситі знаннями. Друковані дуже.
Чого ж ти горлаєш, коханий мій друже,
На це синьооке твоє, синьонебе,
Що мудрості хоче, не гвалту від тебе?
В церковнім приході закінчивши школу,
Твій батько їв хліб прекрутого помолу,
Та голосом тихим, бувало, лиш гляне:
«Дивись-но мені, ой Іване, Іване!»
На тому вже світі він хліб собі косить.
Чого ж тобі зирку було уже досить,
А вчителька вергає ось, мінометна,
Аж детонується збуджена Етна.
Чому ж оце мати твоя неписьменна,
У педакадеміях, звісно, не вчена,
Не гнута на наше премудре лекало,
Ганчіркою, правда, страшною лякала,
А мокра, то це вже найтяжча покара —
Не біла по крилах малого Ікара,
Бо знала, що крила брунькуються в кожнім,

Жила у законі оцім непреложнім!
Тож освятімося коло дитини,
Інакше не варті ми навіть пилини,
І наша ученість, добром не підкута, —
То лжа єсть прелюта, то лжа єсть прелюта!

Тяжіння землі

Зустрів сьогодні кіз. Побачився із дятлами.
І табуна беріз кивнув своїми патлами.
Знов падав і вставав. Як у дитинстві — знову!
Знов на лижні шукав якусь забуту мову,
Де ліс мені шептав усі свої догани
Та нелинь-дуб гримів у всі свої органи.
І сойки пурхали у пазухи соснові,
Прості, як світ оцей, такі ж і загадкові.
Та вдалині чиясь вівчарка валувала,
Бо слід у лісі щез — лисиця мишкувала
І плутала сліди. Як важко знов звикати,
Бо тиша ставить скрізь священні гармати,
У вуха лоскітно б'ють дзвонкові снаряди —
То серце тяжко б'є, немає серцю ради!
Що душу вкутає? Чому вона боляща?
Чому вона себе шукає в білих хащах,
У хвищах снігових, у протоптах лосиних,
Де літом кислий дух стояв від гнізд осиних?
Метелики хвостів між стовбурами щезли,
А день стоїть, як дзвін, громохкий, величезний,
Дарований мені: ще день, ще мить, ще подих,
Ці сосни срібляні у золотих розводах,
Ці граби в светрах зеленню паризькою
Ядуче в очі б'ють, немов шмагають різкою,
Ці вудлища ліщин, тонесенькі, дитинні,
Ці проблиски льодин, немов сережки сині...
Чому болить душа? Чому вона боляща?
Чому вона тяжка? Чому все важча й важча?
Це притяга земля. Це кличе все до себе.
Хай наді мною сонце синьонебе,
Та кличе корінець, і грудка, і лозина,

І вітром кресана непрохана сльозина,
Це притяга земля щороку дужче й дужче,
Хай маю серце з сонця невмируще,
Та все земне — землі. Бо ж матір має право!
Міркую собі так, тривожно, нелукаво,
І п'ю цей день до дна — цей день, цю мить, це
диво,
Що творить письменна жорстоко, та правдиво...

Дівич-сніги

Які дівич-сніги навколо залягли!
Як графіка вишень прокинулась з імли
І прописалась враз, чітка, різка, ясна,
Мов туш із синькою — глибока густина!
Як я боюсь ходити по снігу!
Як тахне кожен крок — в цю глибочінь тугу
Ступаю боязко, в оцю чистінь сипучу
Переступаю так, мов з хмари йду на тучу.
Сніг підпалили враз пашисті снігурі,
Аж в очі вдарили. Яка сизінь вгорі!
А просторінь яка за тими снігурами,
А вітру тиха рінь за тими за борами!
Я жити так боюсь у цім чистописанні,
Я стишую свій крок, бо кожен крок — останній!
Ця моторош снігів геть облягла навколо.
Все щезло десь кудись. В душі пустельно голо.
Спочатку все. З азів. Давай, давай спочатку!
Постав на все життя невидиму печатку
І з цих снігів почни. Тобі ж не вперше знати,
Як можна знову й знов початки починати!
Та зась, іроніє! Дивись, які сніги!
Це білий світ поширив береги
Цією цнотою, цим дивовижжям з неба —
Твій душі така ж у нім потреба!
Сип, білий, біловий, білошелесний,
Сип, біловійнику мій перелесний!
А як же без початку без такого!
Тоді заснеш і ти, моя тривого,
Ти, совісте, заснеш, ти, пуртова іроніє —
Ця дівич-чистота лихе все відсторонює!
Можливе все на цім снігу соборнім!

Літає ворон у костюмі чорнім,
Та він лише підкреслить мимоволі,
Що білий світ потрібен моїй долі
І ці сніги перлисті та первісні,
Такі ясні, немов душа у пісні...
Як треба чисто йти — не збитися б з ноги.
Такі незаймані, такі дівич-сніги...

Твої губи впізнав я у ній.
Її губи сказали: «Ти — мій!..»
Та нічого вони не казали,
Люто кинули через вокзали,
Через зали, аеропорти
Пеклом подиху в студінь аорти,
На стежини, ногами прошиті,
Босоногі у босому житі,
У житті, на відчай молодому, —
Твої губи із рідного дому.
Та не буде вже й світу ні краплі,
Ні роси ні на бомбі й на шаблі,
Ані сонця ясного тареля,
Ані зозулиної акварелі,
Та на дні найлютішої згуби
Будуть губи твої, будуть губи...

Твої губи впізнав я у ній.
Йшла вона по стежині чужій
Вся з чужої, не з твої роси,
І я люто благав: «Пронеси!»
Що це? Попіл мій кинув цей клич,
Попіл тисячі губ і облич?
Аналітик тяжкої рахуби,
Відмітав я пронизливі губи.
Відмітав? Чи мене відмели?
Білі хмари над снігом пливли.
Люди йшли у холодні постелі.
Місяць тіні прослав на пастелі.
День торкався найглибшого дна.
В чому губ золота таїна?

В неповторності вигину? В шалі вина?
В чому проклятих губ таїна?
П'яні чадом в правічнім розмаю,
Всі комп'ютери клепки ламають,
Її врятують од повної згуби
Тільки губи твої, тільки губи...

Твої губи пізнав я у ній.
Її губи сказали: «Ти — мій!»

Горить горобина

Старовинний романс

Горить горобина на білім листку,
На білім снігу палить долю хистку,
Туга і ясна, мов калина-дитина,
Горить горобина, горить горобина.

Горить горобина — чатує вона,
Зоріє в снігу, наче бризки вина,
Сміється із викликом, юна, невинна,
Горить горобина, горить горобина.

Горить горобина — наместо її
Порвали й розсипали губи мої,
І в цьому моя божевільна провина.
Горить горобина, горить горобина.

Горить горобина, мов кров на снігу
Пролив хтось в цю ніч, в цю шалену югу,
І все це сповіє бинтом хуртовина.
Горить горобина, горить горобина.

Горить горобина — це сонячний гріх
Розсипало сонце по всюдах усіх,
Бо вся вона з губ — ось провина єдина.
Горить горобина, горить горобина.

Пам'яті Василя Земляка

Що ми маємо далі знати,
Як ми маємо далі рости,
Крила маємо як обдирати,
Щоб сягати його висоти,
Не захмарної — хмари заради:
Неповторності доброти,
Ради сонця і ради правди,
Ради лебединої простоти!..
Лебедем був він, лебедем.
В костюмі людському, в подобизні людини.
Лебедем пив він каву.
Казав нам щедрі, великодушні слова.
Слів одчайдушна лепто!
Зелених млинів лет лебединий...
Він з долонь своїх,
Він з крил своїх нас напував!
Смерть з дубельтівки стріляє —
Він сьогодні взяв шріт на себе.
Сама неповторність сміху зарощеного,
Сухого плачу неповторність сама!
А тут вже весна празникує,
Небо в пролісках березневе
Ряст тобі сипле під ноги,
А крила закайданувала зима!
Розсипався до безміру.
Вірив — кожен більша, ніж є, людина.
Ходив коло нас, коло кожного,
Наче кожному мав за пазухою цілий світ.
І як же це чорно-моторошно —
Пронизує пісня нас лебедина,
Коли ми беремо на крила,

Коли ми беремо буйними розпроклятий той
зеніт!

Земля йому — пером, пухом!
Землякові — пролісків небесне пір'я!
Крил його снігопір'я
Чорна земля залива, залива...
Є в нього Сузір'я Лебеда —
Летить він у своє сузір'я,
Та землю він наскрізь прошпигує,
Вишпигує нам лебедині свої слова:
«Будьте добріші одне до одного!
Бажаю вам, люди, найвищого злету!
Тримайтеся крилами крил,
Щоб пірнути до сонця у незбагненну висоту.
А я вже крильми лебединими
Несу нашу грішну планету.
Я — на вахті на лебединій,
На лебединому я посту...»
Слова ці, слова безтямні...
Куди ж нам тулитися, як не до слова?!
Вітер гуде березневий.
Крила скипень-мороз пройма і пройма...
Земля до нас прикипіла,
Металева, комп'ютерна, загадкова,
Та більшого дива, ніж слово,
На світі нема і нема!..

Ніко Піросмані проїздом у Києві

Лист до братів моїх Отара і Тамаза Чіладзе,
до Ерлома Ахвледіані і Георгія Шенгелая у Тбілісі
з нагоди виставки картин Ніко Піросманішвілі в Києві

У Ніко Піросмані потрібно з початку мистецького навчання багацько або все взяти для того, щоб після бути на твердім фундаменті підходу в малярстві, а любов до мистецтва хай буде прикладом пролетарським художникам.

*Олександр Довженко.
26 лютого 1931 року*

Чи існувала така легенда, що зник Піросмані,
Зник невідомо куди і по світу блукає?!

Зник. Відомо куди. Зараз у Києві.

Засвідчуєм виставкою. Не турбуйтеся, мої

грузинські братове.

Зараз у Києві. Завтра — в Москві чи в Парижі.

Коли малював, шуйцю підклав під десницю,

Щоб десниця із пензлем не дрижала од вітру.

КОЛИ МИ НЕ БУДЕМО НАД НИЗЬКИМ

ПРАЦЮВАТИ,

ТО ЯК ЗУМІЄМО ОВОЛОДІТИ ВИСОКИМ?

Кондукторе тормозний на залізничних платформах,

Відкритих скаженим вітрам і розлоному ссню,

Семафор Лаври відкрито: Ви прибули.

Хронічний нежить. Біль у грудях. Ревматизм в ногах.

Під чохою під синьою архалук горить.

У МЕНЕ ТАЛАНТ ВТОМИВСЯ ЧЕКАТИ. ЧЕКАВ

ВАС УРАНЦІ —

ВИ ЗАПІЗНИЛИСЬ. О гордощі церати!

Золото брудне і негорде. Пліснява горда. Горде

болото.

Дюрери, Рєпіни, Рембрандти, Леонарди!

В якій гордині жили ви, воздобні, золотошати!?

Як намалюєте добре, на смак духанщика,

То на обід подадуть перекислою цинандалі.
Отож старайтесь! Вивіска кожна варта обіду.
Що треба на платформі життя перевезти,
Щоб передати часниковий запах тифліських підвалів,
Незнищиму гордість зневажуваної простоти,
Не заплямлену пальцями академіків,
Стати князем душі серед вусатого товстокняжжя?
Вітер такий ходив. Хмари такі родив.
Сонце було на серці. Болото було. Болото.
КОЛИ Я МАЛЮЮ ПРОПАЩИХ КРАСУНЬ
АРТАЧАЛЬСЬКИХ,
Я ЇХ РОЗТАШОВУЮ НА ЧОРНОМУ ТЛІ
ЧОРНОГО ЖИТТЯ.
ТА І В НИХ Є ЛЮБОВ — БІЛІ КВІТИ.
І ПТАШКУ САДОВЛЮ Я КВІТКОЮ НА ПЛЕЧЕ.
Я МАЛЮЮ ЇХ В БІЛИХ ПРОСТИРАДЛАХ, Я
ЇХ ЖАЛІЮ —
БІЛИМ КОЛЬБОРОМ Я ПРОЩАЮ ЇХНІ ГРІХИ.
А в Ніко навіть свиня дивовижно княжа і лагідна —
пригляньтесь, гурмани,
Дорівнює запаху ваших шкварок, чи не так?
КОЛИ МИ НЕ БУДЕМО НАД НИЗЬКИМ
ПРАЦЮВАТИ,
ТО ЯК ЗУМІЄМО ОВОЛОДИТИ ВИСОКИМ?!

Братове мої, Отаре й Тамазе Чіладзе,
І ти, Ерломе Ахвледіані, і ти, Георгію Шенгелая,
Його зустрічали тут в Києві, квітами зустрічали
Невідомі мені творці Мамаїв у кожухах, у
шапках-бирках,
Жінка в куфайці, хустка картата хрест-навхрест —
Білокур Катерина,
Хоч Ніко для неї зовсім і не з Богданівки.
ТУТ НЕМОЖЛИВО ДОБРЕ ПРАЦЮВАТИ —
ПИТИ ПРИМУШУЮТЬ.
Семафор Лаври відкрито. ЧИ НЕ БАЧИЛИ ВИ
МОЮ МАРГАРИТУ?

ОСЬ ЩО ПОТРІБНО НАМ, БРАТОВЕ.
ПОСЕРЕД МІСТА, АБИ ВСІМ-УСІМ БУЛО
БЛИЗЬКО,
НАМ ПОТРІБНО ПОВУДУВАТИ ВЕЛИКИЙ
ДЕРЕВ'ЯНИЙ БУДИНОК,
КУДИ ВСІ ПОМІСТИЛИСЯ Б ДО ОДНОГО.
БУДЕМО ПИТИ ЧАЙ. БУДЕМО БАГАТО ПИТИ.
БУДЕМО ГОВОРИТИ ПРО ЖИВОПИС І ПРО
МИСТЕЦТВО.
ВАМ ЦЬОГО НЕ ХОЧЕТЬСЯ. ВИ ГОВОРИТЕ ПРО
ІНШЕ?

Даруйте, академіки, що наслідив. Чоботи мої діряві.
Руки мої у сажі...

Миланер бѣз дѣтний бѣдная з дѣтами

Да здраствуит хѣбл солнаго чѣловек!

Хай живе хлібосольна людина!

Ви гадаєте, де він? Куди веде стежка легенди?

Зник він при місяці — об'явився при сонці.

Тормозний кондуктор на залізничних платформах
життя!

Відкритий дощам слави, хижим вітрам заздрості

І палючому сонцю безсмертя.

Хронічний нежить століть.

Біль вселюдський у грудях.

Ревматизм у проклятих-заклятих суглобах

мистецтва.

Нахилився на київських приступцях. ЧИ НЕ
БАЧИЛИ МОЮ МАРГАРИТУ?

На платформі: кінто і муша, медвідь і духанщик,
олениця з жирафом.

Шукайте його, братове мої грузини,

В Москві чи в Парижі, у Вільнюсі (може, він у
Чюрльоніса!),

Де він свою Маргариту шукає.

Серце мандрівника — в костурі, в костурі!

Київ уже він проїхав...

Барвінок

Я пам'ятаю їх, барвінків, навесні.
Цвіли вони синющі, нависні,
Такі блакитні, буйні, небоокі,
Такі безжальні і такі жорстокі.

Цвіли вони на всіх моїх могилах,
На всіх зелених, з вітром в чубі, схилах,
Де все моє родинне вічне древо
Гуло в землі крислато, коренево.

Були гробки чи проводи щорічні,
І скатерки, немов сніги у січні,
Так спрагло в небо бились голубами
Торкнути хмару, вишиту губами.

І люди йшли до тих, що вже лежали,
Що сто віків до нас косили й жали,
І крашанки гарячі та пекучі
Стріляли в небо, наче грім із тучі.

І грались діти. Всюди грались діти.
Гасали між гробками — де ж їх діти!
І мій Максим перевертався з ними,
З бешкетниками тими замашними.

Він з літачком з пропелером кленовим
Над дідовим хрестом зіперся новим
І приладнав пропелер до хреста,
В щілину вбивши фюзеляж з хвоста.

А потім знов із сонцем вперемінку
Перевертався в буйному барвінку,
Густому, синьоокому такому,
Немов же той на небі збив оскому.

Гудів пропелер. Ніс хреста із дідом
І скатертину з паскою й обідом,
Гудів кленовий, травнем захлинався,
Впивався вітром, сонцем обтирався.

Я дивувався — як він, дерев'яний,
Пропелер гордий, в силі полум'яний.
Тріщить, шаліє, не спиняє лету
Й несе, малий, весь цвинтар, як планету.

А діти все гасали по барвінку,
Казились, толочили без спочинку.
А що барвінок? Чи він мав казати,
Що й він колись по них гайне гасати?!

Червона Джулія з двома Ромео із секретної поліції

(Уривок з драми «Зоря і смерть
Пабло Неруди»)

Д ж у л і я

Я розпростерта на пружинах
Залізного скрипучого ліжка.
Плечі і зап'ястя,
Тулуб і кісточки
Туго стягнуті ременем,
Люто прип'яті до рами.
Очі тісно зав'язані.
З жахом я зрозуміла:
Мої Ромео, мої садисти-кати
До мого тіла прикріпили
Всього-на-всього електроди,
Потім ввімкнули всього-на-всього
Буденний звичайний струм.

Р о м е о І

(солодка)

Як тобі, сонечко, до вподоби?
Біль од електрошоку
Солодший екстазу кохання?

Р о м е о ІІ

(люто)

Дозвольте, кохана, підсилимо струм.

Р о м е о І

Не витримає. Серце її не витримає.
Тисни рушника до рота —
Зараз почне кричати.
Зізнавайся нарешті, клята,

Кому віддала ти зошити —
Останню його базгранину,
Наклеп його останній, стерво!
На тобі! На тобі! На тобі!
Правда ж, тобі подобається?

Д ж у л і я

Я все запам'ятала, геть до слова.
Всі ці панове за столами сиділи,
Коли ввійшла вона, зовсім голісінька,
А вони були всі п'янезні і стали плювати на неї,
А вона нічого не тямилася,
щойно ж випірнула
з ріки,
А вона була лиш сирена, і вона собі заблукала,
Бігла лайка по її по гладесенькій шкірі...

Р о м е о І

Годі верзти — мало тобі побоїв!

Р о м е о ІІ

І не заціпите — мріє Джулія кожна
Про взвод солдатів посеред ночі.

Д ж у л і я

...Брудом обкидано її золоті перса,
Та плакати — вона не заплакала, бо не вмiла,
Та одягатися — не одяглася вона, бо не вмiла,
Її присмалювали недокурками
і кірками смаленими
І так реготали, аж гепались на підлогу,
Та щось сказати — вона говорити не вмiла...

Р о м е о І

Зроби-но їй ін'єкцію води з-під крана.
Давай-но шприц!

Ромео II

Чого ти до шофера Пабло Неруди
Підходила на стадіоні? Цікавилась погромом?

Ромео I

Що було 13 вересня в Ісла-Негра?

Джулія

Ввірвалися солдати і карабінери,
Все догори дном перевернули,
Багато речей потрощили, побили,
Важко хворого поета вигнали геть...

Ромео I

Прагне, ой прагне Джулія,
Щоб ми зважились на останнє.

Ромео II

На останній блискучий шедевр
Європейської витонченої цивілізації.

Ромео I

Грубій чілійській вояччині —
Найніжніше пімецьке щеплення!

Ромео II

Ти чула про найжахливіше —
Катування з ельзаською вівчаркою?

Ромео I

Натренована спеціально
У нашій секретній поліції,
Вона здатна творити
Сексуальні атаки на жінку,
Що прив'язана до постелі!
На тобі! На тобі! На тобі!

Д ж у л і я

...Її очі були кольору іншої, нетутешньої, бач,
любові,
Її плечі були висічені з близнят-самоцвітів,
Її уста світлом коралів були пронизані,
І притьмом вона щезла крізь оці двері,
І ледве впірнула у річку, як стала чистісінькою,
Вилискувала, як під дощем білий камінь,
І, не озираючись назад, попливла вона знову,
Відпливла назавжди в нікуди, ген до смерті...

(...Не маю вже сили просити води.
Хай очі у мене ганчіркою стиснуті —
Бачу склянку з водою, бачу склянку з водою.

Хоч мене вже повісили так
За моє довжелезне волосся,
Ледве стопи підлоги сягають, —
Йду до склянки з водою, йду до склянки з
водою.

Руки викручено, в'язи потрощено —
Пальці води дотикаються, прагнуть води.
Коли кинуть у камеру, намалюю тортурі
І склянку води намалюю
Шпилькою, вмоченою у кров...)

Люстерко для склеротика

Грипозні іронізми

Якось у Ризі, десь, здається, на вулиці Лачплесіса, я купив собі дивне люстерко — тим дивне, що на звороті у нього для всіляких забудьків типу мене була вичорнена ціла таблиця слів з кнопками навпроти кожного. Отож — почнімо:

АПТЕКА

Аптека для ацтека і аптека для марсіанина.
Перший в аптеці купив глека, в другого —

душа боліла
осіянна.

Я там із марсіанином ходив по аптеці,
Зазирав, що в ацтека у глеці.
У глеці був ромен проти грипу.
І в марсіанина був грип того ж типу.
Лютував мороз тоді в січні.
Слава богу, що аптеки вічні.

АТЕЛЬЄ

Зайшов я пошити попону для свого Пегаса.
Приміряв, пішов до каси — не працювала каса,
І гроші всі за попону дав я у руки кравцеві.
Стьожки були на попоні просто-таки взірцеві.
Я поїду до Енценсбергера, на гостини до Бонна,
Пегасові пасуватиме золотиста моя попона.

КВИТКИ

Ті дорожчають, ті дешевшають. Та за мільярд квіток
Спробуйте на Таганку дістати в Москві квіток.

Скільки ж чекати у Києві, скільки застояних літ,
Щоб наші квитки театральні цінувались як слід?!

ЛІКАР

Прийшла до мене Ліка, Ліка була — лікар.
Скажу вам, що у Ліки найкращі в світі ліки.
Мені б ще років зо сто зозуля накувала,
Якби мені ті ліки та Ліка з губ давала,
І геть були б здорові на світі всі каліки,
Якби вони вживали ті ліки, що від Ліки.
Ходжу на лікарнянім, і дням не знаю ліку,
І славлю грип безмежно, що дав мені цю Ліку.

ГАЗ — ГАС — КЕРОСИН

Був під газом. Ходив по гас, двадцять літ ходив
по керосин.
Три роки служив з протигазом — не погас.
Пегаса не міняю на бензин.
Газ такі смерті вивогнює, де там тому керосину.
Пегас не любить газу, а п'є — то тільки росину.
Вчора коло Волопаса Пегаса на зорях я пас.
МАЗ коло нас проїхав — на коня я одяг протигаз.

ГУТАЛІН

Гуталін чи ваксу брав би ти взаміну,
А то совість чорна — видно і крізь спину,
А то руки чорні, хоч м'які, мов з вати,
Нащо чоловікові стільки ваксувати!

МИЛО — ПАСТА

Щоб людям було коло вас затишно, свіжо і мило,
Купуйте собі про запас болгарську пасту і мило,

А то Голлівуд для посмішок скоро усю заграбаєста!
Паста — це пастка для хмурих. Дутися годі — баста!

ПЕРУКАР

Стриже мече власна жінка. Скажу я про це
навмисне.
Воно, може, й стригти не важко, коли уже лисина
блисне.
Воно й копійок не жалко, і перукарі не винні.
Важливо, щоб зачіска подобалася дружині.
Раде усе сімейство. Найбільше дружина рада,
Бо я формою свого чуба пробиваюся на Сократа.
Але вона забуває, підстригаючи цього типа:
В Сократа була дружина, і звалась вона Ксантипа.

ПАРФЮМЕРІЯ

Парфуми старші за нас. Ще бога їли парфуми,
Його, сивобородого, з'їдали, бувало, думи,
Коли ніщо вже інше парфян не здолало проїняти:
Чом на парфуми парфянкам не вистачає зарплати?

ПОДАРУНОК — КВІТИ

Все віддане — твоє. Даруй — ставай багатим.
Це мудрість Сходу є. Та як туди убгати
Із Заходу цей дотеп мудруватий:
Спочатку вмій надбать, а потім — дарувати?
Не забувай про квіти. При дарунку
Вони дорожчі золотого трунку.
І посмішку дістанеш — ви вже квіти —
За куплені на Бессарабці квіти,
Та прицінись, підбивши всі рахунки,
Що матимеш ти за свої дарунки!

ПОШТА

Вчора пошта мені принесла листа від жайворонка.
Конверт був надірваний — ластівка цікавилась, коли
я вже переселюся в небеса...

Напиши мені листа, напиши,
Напиши лиш подихом, подиши
Тим твоїм трояндовим, молодим,
А я тобі ямбовим — сивий дим,

Напиши листа мені — не пиши
І не шли листа мені ані-ні,
Полиши на дні усе, полиши,
Розсій усе попелом там на дні!

Сьогодні пошта принесла мені листа від ластівки.
Конверт був надірваний — жайворонка цікавився,
на якому гектарі неба вибрати мені місце. Серце
моє, лишись грудкою на землі...

РЕМОНТ

Йдем на ремонт, хоч він росте в ціні.
Ви душу ремонтуєте чи ні?
Образились ви, а причина вічна —
Душа у вас жива, ніяк не механічна,
Душі не можна на ремонт ставати,
А можна гоїти, плекати, лікувати
Ту неіснуючу дорогоцінну душу
І слабосилу виростити в дужу...
Чом ви смістесь? Чи душа вмонтована?
Коли вмонтована, то буде ремонтвана!

ОЩАДКАСА

Є жарт Гамзатова і про ощадну книжку.
А я вам казку про kota і мишку.
Ловила мишка справно всіх котів,
А кошенят з кицьками й поготів,
Ощадна книжка, бісова ти мишко,
Ти можеш підловити тишком-нишком —
З усіх книжок тобі найбільша слава
Покотить і єхидна, і лукава,
Іронії одкусять добру лишку,
Що працював ти на єдицу книжку —
Томище грубий звергав ти в теплі,
А потім все завершилось в нулі —
Тим нульовим бундючним результатом,
Де нуль нулю є найріднішим татом.
Отож не уподібнюйся котові —
Чигає мишка вже наготові!
І ще чигає істина нещадна:
З його книжок найкраща — це ощадна!

СІРНИКИ — ТЮТЮН

Прийшов сірник до тютюну у гості.
Хоч знав тютюн — по його тіло й кості,
Хоч знав сірник — і в цьому вони квити —
Сірник згорить — тютюн буде куріти!
І ми з тобою тим шляхом ітимем —
Враз спалахнемо й довго будем димом!

ПРАННЯ

Стоять Жанни д'Арк, Монни Лізи, Марії
Складовські-Кюрі,
Біля пральних машин на вахту заступили вони на
зорі,

Сьогодні не буде ні доблесті, ні любові, ані знання.
Сьогодні — прання!
Походи відмінено. Сеанси у Леонардо.

Сьогодні бульбашки —
атоми.

Англійський король у да Вінчі.

Сьогодні Жоліо-Кюрі

позуватиме.

Сьогодні і час відмінено. Ні хвилини, ні ночі, ні дня.
Сьогодні — прання!

По скатерці неба б'є праником тітка Явдоха,

Пере вона разом з хмарами сорочку космонавта і
скомороха,

Ненароком ракети ще викине навмання —

Сьогодні ж прання!

А завтра потрібно родити, любити, горбатіти, перти
домкрати,

Чоловіків коханих з витверезників позабирати,

Свіжу постіль прослати, у свіжу сорочку вбрати,

А потім ще й дивуватися, чого ж це краса лия.

А сьогодні — прання, сьогодні — прання!..

РАХУНКИ — ОПЛАТИ

Десь я читав чи чув — треба навести справунки,

Що Пушкін в комп'ютері честі дуже любив рахунки

І з ворогами поводився щиро, дотепно і прямо:

Експромте, рази, у тім'я влучай, епіграмо!

А потім в щоденнику став галочку проти цілі.

Цілей було багато — лишилися Дантеси вцілілі.

А ти і квартирні рахунки, за світло і газ оплату

Щедро віддав дружині, немов булаву і владу,

Хай же за тебе щоранку високо підносить гантелі,

Щоб в неї рука не схибнулась, коли відновлять

дуелі, —

Вона ворогів твоїх вцілить і, певно, матиме рацію.

Такі мужчинські рахунки — оплата за емансипацію!

З М І С Т

Слово про партію	5
СОНЯЧНИЙ ФЕНІКС	
«Чому ти, серце, все болиш частіш?..»	9
Лист до калини...	10
Кайсинові Кулієву	12
Мадонна-стюардеса	14
Дід Любимененепокинь	15
Грибна фантазія	19
На педагогічні теми	21
Тяжіння землі	23
Дівич-сніги	25
«Твої губи впізнав я у ній»	27
Горить горобина	29
Пам'яті Василя Земляка	30
Ніко Піросмані проїздом у Києві	32
Барвінок	35
Червона Джулія з двома Ромео...	37
Люстерко для склеротика	41
<i>СОЛОВЕЙКО-СОЛЬВЕЙГ. Драматична поема</i>	47

Иван Федорович Драч

СОЛНЕЧНЫЙ ФЕНИКС

Стихи
Драматическая поэма
(На украинском языке)
«Молодь»

Художне оформлення **І. М. Гаврилюка**

Редактор **В. Ф. Гужва**
Художній редактор **Р. Ф. Ліпатов**
Технічний редактор **М. Г. Чередник**
Коректор **С. А. Соболев**

*

Інформ. бланк № 587.

Здано на виробництво 12. 06. 78. Підписано до друку 05. 10. 78. БФ 37802. Формат 70×100 1/32. Папір друкарський № 1. Гарнітура звичайна нова. Друк. високий. Умовн. друк. арк. 6,45. Обл.-вид. арк. 5,62. Тираж 16 000. Зам. 8—1641. Ціна 80 коп.

Ордена «Знак Пошани» видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь». 252004, Київ-4, Пушкінська, 28.

Київська фабрика друкованої реклами РВО «Поліграфкнига» Держкомвидаву УРСР, 252067, Київ-67, Виборзька, 84.

Д72 Драч И. Ф. Солнечный феникс. Стихи. Поэма.
Язык украинский. К., «Молодь», 1978. 160 стр.

Сегодняшняя поэзия Ивана Драча свидетельствует о дальнейших поисках поэта в области драматизации лирической темы, углубления психологического рисунка. И новые стихи этой книги, и драматическая поэма «Соловейко-Сольвейг» несут могучий заряд эмоционального напряжения, дают читателю эстетическое наслаждение и материал для серьезных раздумий.

У2

Д $\frac{70403-122}{M228(04)-78}$ 63—78

